KYMENLAAKSON
KÄRÄJÄOIKEUS

28.3.2017

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 23.3.2017, HE270/2016 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI TUOMIOISTUINLAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA - ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (270/2016 vp). Pyydettynä lausuntona Kymenlaakson käräjäoikeus esittää seuraavan:

Lausunnon lähtökohta Lausunto on laadittu siitä lähtökohdasta, että lakiuudistus etenee hallituksen esityksessä esitetyin tavoin.

Nykytila Kymenlaakson käräjäoikeus perustettiin 1.1.2010 yhdistämällä Kymenlaakson maakunnan alueella toimivat Kouvolan ja Kotkan käräjäoikeudet. Jo tätä ennen oli Kouvolan ja Kotkan seudulla yhdistetty tuomiokuntia ja raastuvanoikeuksia. Käräjäoikeuden tuomiopiiri muodostuu kuudesta Kymenlaakson maankunnan alueen kunnasta, joiden yhteen laskettu asukasmäärä vuoden 2017 alussa oli noin 172 800.

Käräjäoikeuden vuonna 2016 toteutunut henkilötyövuosimäärä on 62,4 henkilötyövuotta, joista tuomareita on 14,2, käräjänotaareita 4,4, kansliahenkilökuntaa 34,6 ja haastemiehiä 9 henkilötyövuotta. Näiden lisäksi käräjäoikeudessa on työskennellyt muutamia työllisyysvaroin palkattuja työntekijöitä ja harjoittelijoita. Käräjäoikeudella on kansliat Kouvolassa ja Kotkassa. Hallinnollinen kanslia on Kouvolassa ja muutoin kumpikin kanslia toimii lainkäyttöosastona käsitellen kaikkia asiaryhmiä. Tuomareilla ja kansliahenkilökunnalla on osin erikoistumisalueita. Työntekijöiden määrä jakautuu haastemiesten ja käräjänotaarien osalta tasaisesti kanslioiden kesken, tuomareita Kouvolan kansliassa työskentelee laamanni mukaan lukien kaksi enemmän kuin Kotkan kansliassa ja kansliahenkilöstöä Kouvolan kansliassa työskentelee noin 34 prosenttia enemmän kuin Kotkan kansliassa. Laamannin virkapaikka on pääsääntöisesti Kouvolan

Kouvolan kanslia
Kauppalankatu 43 A, 45100 Kouvola
Puhelin 029 56 45800
Faksi 029 56 45801

Kotkan kanslia
Keskuskatu 19, 48100 Kotka
Puhelin 029 56 45700
Faksi 029 56 45799

Sähköposti
kymenlaakso@oikeus.fi

kansliassa.

Toiminnan jakautuminen kahteen kansliaan tuo mukanaan haasteita. Käräjäoikeuden hallinto-osaston henkilöstöä työskentelee molemmissa kanslioissa, vaikka hallintotoiminnan pääpaino onkin Kouvolan kansliassa. Tämä osaltaan hidastaa ja vaikeuttaa joidenkin hallinnollisten tehtävien hoitamista. Kaikkien käräjänotaarien olisi niin oppimisen kuin käräjäoikeuden toiminnan kannalta hyödyllisintä työskennellä samassa kansliassa. Myös heidän ohjaamisensa olisi helpompaa ja he voisivat hyödyntää toistensa tietämystä ja kokemuksia paremmin. Myös lainkäyttöasioissa erikoistumiseen tuo toiminta kahdessa kansliassa lisähaastetta.

Kotkan kanslian vuokrasopimus on voimassa vuoden 2022 lokakuun loppuun saakka. Tulosneuvotteluissa saadun tiedon mukaan vuokranantaja Senaatti-kiinteistöt aikoo pitää kiinni tästä määräajasta, mikä puoltaa Kotkan kanslian säilyttämistä istuntopaikkana vuokrasopimuksen loppuun asti, vaikka kanslian toiminta muutoin lakkaisikin. Kotkan kanslian istuntosaleissa on myös hyvät tietotekniikkavalmiudet muun ohessa Aipa-hanketta silmällä pitäen.

Käräjäoikeuden kanta

Käräjäoikeus lähtökohtaisesti puoltaa esitettyä uudistusta hallituksen esityksen mukaisena. Esitetyillä muutoksilla on kielteisiä vaikutuksia. Hallituksen esityksessä esitetyt myönteiset vaikutukset muutokselle ovat kuitenkin painavampia kuin kielteiset seikat. Tiettyjen erityisasiaryhmien keskittäminen maanlaajuisesti mahdollistaa paitsi entistä paremman erikoistumisen lainkäytössä myös resurssien tehokkaan hyödyntämisen sekä lainkäytön yhtenäisyyden ja oikeellisuuden seuraamisen entistä paremmin. Esim. sotilasrikosasioita käsitellään koko maan osalta määrällisesti sen verran vähän, että keskittämistä voidaan pitää perusteltuna. Kymenlaakson käräjäoikeudessa sotilasrikosasioita on verraten paljon ja niihin on eritysosaamista.

Kouvolan ja Kotkan kanslioiden välimatka on noin 58 kilometriä ja asioinnin siirtyessä yhä enemmän sähköiseksi ei oikeusturvan voida katsoa vaarantuvan, vaikka Kotkan kanslia muuttuisi ainoastaan istuntopaikaksi. Toiminnan keskittyminen yhteen kansliaan tekee yksiköstä vahvemman resurssien näkökulmasta ja helpottaa toimintatapojen yhtenäistämistä sekä muutoinkin käräjäoikeuden toiminnan kehittämistä. Kanslian sulkemiseen liittyvät henkilöstövaikutukset ovat kiistattomat, mutta toisaalta tämän hetkisten tietojen mukaan lähes koko henkilökunnalla tulisi säilymään työpaikka oman työssäkäyntialueen sisällä, vaikka Kotkan kanslia muutettaisiin vain istuntopaikaksi.

Kotkan kanslian säilyttäminen istuntopaikkana on tärkeää jo tehtyjen tietotekniikkainvestointien vuoksi. Kahden istuntopaikan avulla voidaan myös lieventää muutoksen kielteisiä vaikutuksia. On mahdollista saada aikaan kustannussäästöjä, kun asianosaiset saadaan todennäköisemmin ja nopeammin istuntoon paikalle eikä

istuntoja jouduta perumaan. Kotkan kanslian pitkä vuokrasopimus myös puoltaa kanslian säilyttämistä istuntopaikkana. Vuokrasopimuksen voimassaoloaikana suuri osa Kotkassa nyt työskentelevistä henkilöistä voi jatkaa päivittäistä työskentelyään siellä.

Suunnitellut muutokset tulee toteuttaa turvaten käräjäoikeuden toiminta muutoksen aikana sekä sen jälkeen. Mahdollisia henkilöstöresurssien pienentämisiä ei tule toteuttaa yhtä aikaa rakenneuudistuksen kanssa, jotta voidaan varmistaa oikeusturvan toteutuminen ja laadukkaat käräjäoikeuden palvelut. Käräjäoikeuksien henkilökunnan ikärakenne huomioiden eläköityminen tulee olemaan lähivuosina merkittävää ja näin ollen on huolehdittava siitä, että tällä hetkellä käräjäoikeuksissa oleva ammattitaito ja osaaminen siirtyy varmuudella muutoksen yli myös rakenteeltaan uudistettuun käräjäoikeusverkostoon. Lisäksi on huomattava, että käräjäoikeuksissa on jo nykyään hyvin ohuet hallinnot. Ei ole perusteltua, että hallintoja kevennetään entisestään. Ainakin on ensin saatava kokemusta tulevan tuomioistuinviraston mahdollisista hallintotehtävistä ja niiden vaikutuksista tuomioistuinten toimintaan.

Laamanni Markku Almgrén